

Brian Friel

UZDROWICIEL

*Służyć za zwierciadło naturze,
pokazywać nocie własne jej rysy,
złości żywy jej obraz, a światu
i duchowi wieku postać ich i piętno.*
William Shakespeare

Premiera: 25 II 1996

BANK BPH
BANK PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY SA
Sponsor Starego Teatru

Najbliższa premiera:
Ocaleni
Edward Bond

Dyrektor Naczelny i Artystyczny
Tadeusz Bradecki

Aberarder, Aberayron,
Llangranog, Llangurig,
Abergorlech, Abergynolwyn,
Llandefeilog, Llanerchymedd,
Aberhosan, Aberporth...
Kinlochbervie, Inverbervie,
Inverdrue, Invergordon,
BadaChroo, Kinlochewe,
Ballantrae, Inverkeithing,
Cawdor, Kirkconnel,
Plaidy, Kirkinner...

Powiadam ci, że Bóg cieszy się widząc bodaj
chwilową radość na twarzach swych smutnych
dzieci.

Sean O'Casey

Hanrahan był zadowolony, że idzie z nią i że znalazł kobietę, która wysłuchuje opowieści o jego kłopotach i pociesza go. Była to owa chwila u schyłku dnia, gdy każdy mężczyzna może wydać się przystojny, a każda kobieta urodziwa.

William Butler Yeats

...tego parszywego, pieprzonego dnia, który
poprzedził ten parszywy, pieprzony dzień.
Używam słów, jakich mnie nauczyłeś. Jeżeli nic
już nie znaczą, naucz mnie innych. Albo pozwól
mi milczeć.

Samuel Beckett

Pewnego ranka usłyszał za drzwiami muzykę, a w miarę upływu dnia stawała się ona coraz głośniejsza, aż zagłuszyła nikłe radosne głosy, a nawet wołanie Winny na zbocz z zapadnięciem wieczoru. Około północy wydało mu się, że ściany rozstały się nagle, a postanie zaczęło unosić się w bladym mglistym blasku, który jaśniał ze wszystkich stron, jak tylko okiem sięgnąć; gdy zaś minęło początkowe oślepienie, ujrzał, że był on pełen ogromnych wiotkich postaci przebiegających bezładnie.

Równocześnie muzyka dotarła do niego bardzo wyraźnie i pojął, iż nie była ona niczym innym jak nieustannym szczękiem mieczy.

– Jestem bliski śmierci – rzekł – i w samym sercu muzyki Niebios. O Cherubini i Serafini, przyjmijcie moją duszę! Na okrzyk jego najbliższe światło wypełniło się iskrami jeszcze jaśniejszego blasku i ujrzał, że były to ostrza mieczy zwrócone ku jego sercu; potem nagły płomień, jasny i palący jak miłość lub nienawiść Boża, przemknął przez ów blask i zgasł, a Hanrahan znalazł się w ciemności. Z początku nie widział nic, gdyż naokół była ciemność, jak gdyby otaczała go czarna ziemia bagniska, lecz nagle ogień rozbłysnął, jak gdyby rzucono nań garść słomy. A gdy spojrzął, światło lśniło na dużym garnku, który zwisał z haka, i na płaskim głazie, gdzie Winny czasem piekła placki, i na długim zardzewiałym nożu, którego używała do ścinania korzeni wrzosu, i na długim kiju z tarniny, który on sam tu przyniósł. Gdy ujrzał owe cztery przedmioty, wróciło doń pewne wspomnienie i powróciła siła, dźwignął się więc siadając na postaniu i rzekł donośnie i wyraźnie:

– Kocioł, Głaz, Miecz, Włócznia. Czym są? Do kogo należą? Tym razem ja zadałem pytanie.

Później osunął się znowu, osłabły, a tchnienie poczęło zeń uchodzić.

William Butler Yeats

Brian Friel – urodził się w 1929 roku w miejscowości Omagh w hrabstwie Tyrone w północnej Irlandii. W 1939 roku jego rodzina przeniósła się do miasta Derry – w języku urzędowym Londonderry. Tereny te były ekonomicznie zdegradowane już w chwili wcielenia do Zjednoczonego Królestwa w 1922 roku. Dorastał w atmosferze przygnębienia. Fatalnej sytuacji ekonomicznej, bezrobociu towarzyszyły represje polityczne.

Wszystkie te okoliczności odcisnęły się na pisarstwie Briana Friela; wyraźnie czuje się w jego utworach i rozczarowanie, i rosnącą nieustępliwość otoczenia powodujące postępowaniem bohaterów.

Derry leży ponadto zaledwie kilka mil od granicy, odcinającej miasto od jego naturalnego zaplecza: hrabstwa Donegal wchodzącego już w skład Wolnego Państwa Irlandzkiego. Z Donegal wywodzi się rodzina pisarza; Friel spędzał tam wakacje. Słynące z pięknych krajobrazów (aczkolwiek wcale niebogie) Donegal przemieniło się w wyobraźni Friela w bukoliczną krainę nadziei. W fikcyjnym mieście Ballybeg, gdzie toczy się akcja niemal wszystkich jego sztuk, zdegradowany świat Derry spotyka się z fascynującym krajobrazem i starymi obyczajami kultywowanymi w Donegal.

Polityka pełni w twórczości Friela znaczną rolę, ale błędem byłoby doszukiwanie się w jego utworach pobudek i obsesji wyłącznie politycznych. Sam pisarz, świadomy niedostatków typowej dla Irlandii wyobraźni politycznej, stara się polityce przeciwstawić aktywność innego rodzaju; zawzięcie szuka przeciwwagi. (...)

W jego sztukach i opowiadaniach tonacja może zmieniać

Brian Friel

się niesłychanie gwałtownie, przeskakiwać od farsy do satyry, od sentymentalizmu do tragedii. Odpowiada to temperamentowi i charakterom bohaterów: ludzi zatrutych niepowodzeniem, którzy swoją klęskę życiową przemieniają – w sposób bycia, niestabilny i lekkomyślny. W rodzaj życiowej błyskotliwości wprost proporcjonalnej do pustki wewnętrznej. (...)

Bohater Friela ma do dyspozycji tylko swój temperament; na coś więcej – pozycję moralną, ugruntowany charakter – raczej go nie stać. Jest uosobieniem alienacji. W jego postaci sporo też narcyzmu – jak zawsze, gdy człowiek zmuszony jest eksploatować aż do dna zasoby własnego „ja”. Niemniej pod tym narcyzmem i błazeństwem Friel tak głęboko potrafi drażnić irlandzki kompleks niepowodzenia, że dylematy jego bohatera wydają się nam szalenie świeże i odkrywcz. Należy to podkreślić, irlandzki dramat zna bowiem mnóstwo postaci, których losem stało się wygnanie, zna też ich niekończące się, często mówione tylko do siebie monologi. Włóczęgów Yeatsa, Synge'a i Becketta, mieszkańców slumsów O'Caseya i Behana łączy z wygnańcami Friela podobieństwoomalże rodzinne.

wg Seamus Deane
Brian Friel: Zagadać katastrofę
“Dialog” 1993/4

Dziękujemy Mr Chun Pan
za pomoc w odszukaniu
materiałów archiwalnych do spektaklu.

Sean O'Casey – dramaturg, prozaik i publicysta irlandzki. Autor lekkich jednoaktówek i dramatów o wyraźnie lewicowych sympatiach. Urodził się w 1884 roku w Dublinie. Do śmierci w 1964 mieszkał w hrabstwie Devon.

William Butler Yeats – irlandzki poeta, dramatopisarz i polityk. Laureat Nagrody Nobla. Urodził się koło Dublina w 1865 roku, zmarł we Francji w 1939. Stara irlandzka mitologia była dla niego niewyczerpanym źródłem inspiracji.

Samuel Beckett – urodził się w 1906 roku w Dublinie, w Irlandii. Laureat literackiej Nagrody Nobla (1969). Jeden z najwybitniejszych dramaturgów XX wieku. Zmarł w 1989 roku w Paryżu, gdzie mieszkał ponad 50 lat.

Fotografie pochodzą
z albumu *Ireland*
Londyn 1985
oraz z

The Eye of Conscience
Edith Tudor Hart
Londyn 1987

KĄŻDY KLIENT JEST NAJWAŻNIEJSZY

Stworzyliśmy bank z myślą o spełnianiu oczekiwań naszych Klientów. Według "Gazety Bankowej" najlepszy i najbezpieczniejszy polski bank. Staramy się zaspokoić życzenia każdego, kto obdarzy nas zaufaniem. Nasi pracownicy codziennie służą Państwu radą i pomocą w ponad 100 placówkach Banku BPH na terenie całego kraju. W naszej bogatej ofercie każdy znajdzie coś odpowiedniego dla siebie.

Lista naszych propozycji jest długa i stale uzupełniana, gdyż wychodzimy naprzeciw Państwa potrzebom. Każdy Klient jest dla nas najważniejszy, bo myślimy o ludziach, nie tylko o pieniądzach.

Centrala Banku

ul. Na Zjeździe 11, 30-527 KRAKÓW
tel.: (12) 223 333; (12) 187 888
fax: (12) 216 914; (12) 187 843

BANK BPH

BANK PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY SA

KLUB STAREGO TEATRU OSORYA

ZAPRASZA DO

RESTAURACJI
KAWIARNII
DRINK BARU
GALERII

poniedziałek-sobota 12⁰⁰-24⁰⁰ niedziela 15⁰⁰-24⁰⁰

OFERTA SPECJALNA

SPEKTAKL Z KOLACJĄ

rezervacja stolików tel. 22-80-20 w.123

BARBARA I TOMASZ CIEPLIŃSCY

Klub Starego Teatru „Osorya”

31-010 Kraków ul. Jagiellońska 5 tel./fax 22-80-20 w.123

Kawiarnia MASKA

Mamy zaszczyt zaprosić Państwa
do kawiarni „MASKA”
otwartej od godz. 9 do ostatniego gościa

Tadeusz Huk
Krzysztof Janarek

Jagiellońska 1
Stary Teatr
tel. 22-85-66 w.131

Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej
ul. Jagiellońska 5
31-010 Kraków

Sekretariat
tel. 21 29 77
fax 21 33 53
telex 32 64 83

Duża Scena i Sala im. Heleny Modrzejewskiej
ul. Jagiellońska 1, kasa biletowa – ul. Jagiellońska 1
tel. 22 40 40 lub centrala tel. 22 85 66, 22 87 63, 22 80 20

Scena Kameralna
ul. Starowiślna 21, kasa biletowa – ul. Starowiślna 21
centrala tel. 21 19 95, 21 19 98

Mala Scena
ul. Sławkowska 14, kasa biletowa – ul. Jagiellońska 1
tel. 22 40 40 lub centrala 22 85 66, 22 87 63, 22 80 20

Kasy biletowe prowadzą sprzedaż:
– wtorek, środa, czwartek, piątek, sobota
10⁰⁰ – 13⁰⁰ i 17⁰⁰ – 19⁰⁰ oraz 2 godziny przed spektaklem
– niedziela 17⁰⁰ – 19⁰⁰ oraz 2 godziny przed spektaklem
– przedsprzedaż rozpoczyna się 5 dni przed spektaklem

Organizacja Widowni
ul. Jagiellońska 1
rezerwacja biletów indywidualnych i grupowych
sprzedaż kart stałego widza
– codziennie z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych 9⁰⁰ – 17⁰⁰
– w soboty 9⁰⁰ – 14⁰⁰
tel. 22 40 40 lub centrala tel. 22 85 66, 22 87 63, 22 80 20

Biuro Promocji Zagranicznej Starego Teatru
ul. Wołodyjowskiego 67a
02-724 Warszawa
tel./fax (22) 43 48 99

Muzeum Starego Teatru
ul. Jagiellońska 1
centrala tel. 22 85 66, 22 87 63, 22 80 20
czynne na godzinę przed przedstawieniami i w czasie spektaklu

Redakcja programu: Maria Klotzer
Opracowanie graficzne: Lech Przybylski
Skład komputerowy: Piotr Kołodziej

DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY TADEUSZ BRADECKI

Brian Friel

UZDROWICIEL

(Faith Healer)

przekład: Elżbieta Jasińska

OBSADA:

Grace	Lidia Duda
Frank	Andrzej Hudziak
Teddy	Zbigniew Ruciński

REŻYSERIA

Katarzyna Deszcz

SCENOGRAFIA

Anna Sekuła

MUZYKA

Krzysztof Suchodolski

Przedstawienie zrealizowano dzięki finansowej pomocy **BANK BPH**
BANK PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY SA

!!! W CZASIE PRZEDSTAWIEN NIE WOLNO FOTOGRAFWAĆ, FILMOWAĆ ANI DOKONYWAĆ NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH !!!

Z-ca Dyrektora ds. Administracyjnych Ryszard J. Skrzypczak • Kierownik Muzyczny Mieczysław Mejza

<i>inspicjent</i>	Zbigniew Kaleta
<i>sufler</i>	Michalina Starczyk
<i>kostiumy:</i>	
<i>pracownia krawiecka damska</i>	Halina Drahus
<i>pracownia krawiecka męska</i>	Fryderyk Kalkus
<i>dekoracje:</i>	
<i>pracownia butaforska</i>	Barbara Nowak
<i>pracownia malarska</i>	Małgorzata Talaga
<i>pracownia stolarska</i>	Wiesław Wróbel
<i>pracownia ślusarska</i>	Leszek Bubak
<i>pracownia tapicerska</i>	Jan Regulski
<i>charakteryzacja</i>	Teresa Niedrygas
<i>światło</i>	Marek Kos
<i>dźwięk</i>	Andrzej Kaczmarczyk
<i>główny brygadzysta</i>	Bronisław Nawrot
<i>kierownictwo techniczne</i>	Jerzy Kolak, Anna Kammer, Andrzej Starzyk
<i>koordynacja pracy artystycznej</i>	Urszula Więcek, Małgorzata Piotrowska-Jarosz

Umierające wioski...
Kinlochbervie, Inverbervie,
Inverdrue, Invergordon,
Badachroo, Kinlochewe,
Ballantrae, Inverkeithing,
Cawdor, Kirkconnel,
Plaidy, Kirkinner...

z biegiem lat przestałem je odróżniać.

Kościoty, świetlice czy szkoły –
wszystkie identyczne, tak samo zapuszczone.

Czasem w jakimś kącie zapomniany od lat,
zeschnięty dożynkowy wieniec

lub bożonarodzeniowa dekoracja w oknie –
relikty zarzuconych rytuałów.

Ludzie, z którymi mieliśmy do czynienia,
i tak już nic nie świętowali.

Uzdrowiciel
Brian Friel

